

TỔNG HỢP BIỂN ĐÔNG TUẦN QUA (từ 14/11 đến 20/11)

Sự kiện chính trong tuần

- **Hội nghị Thượng đỉnh đông Á lần thứ 6 diễn ra tại Bali, Indônêxia**
- **Trung Quốc phản đối thảo luận Biển Đông tại Hội nghị Thượng đỉnh Đông Á**
- **Chi nhánh ngân hàng của Trung Quốc trên các đảo đã thông suốt**
- **Bài “Trung Quốc cần đẩy mạnh khai thác Biển Đông” của Phạm Tiến Phát**
- **Thượng đỉnh Đông Á bác bỏ lập luận về Biển Đông của Trung Quốc**
- **ASEAN bắt đầu đàm phán về COC, thúc đẩy khu vực phi hạt nhân**
- **Lãnh đạo Việt-Trung trao đổi về Biển Đông bên lề hội nghị APEC**
- **Philíppin bác bỏ đòi hỏi chủ quyền mới trên Biển Đông của Trung Quốc**
- **Mỹ cấp thêm tàu chiến cho Philíppin**
- **Mỹ, Úc ủng hộ Philíppin về vấn đề Biển Đông**

I. Động thái của các quốc gia

+ Trung Quốc:

Trung Quốc phản đối thảo luận về Biển Đông trong Hội nghị Thượng đỉnh Đông Á. Trung Quốc và Mỹ dường như đang hướng tới một cuộc đối đầu mới về vấn đề tranh chấp Biển Đông trong Hội nghị Thượng đỉnh Đông Á diễn ra tuần này – đây là lần đầu tiên có sự tham dự của một tổng thống Mỹ - tại Bali, Indônêxia. Hôm thứ ba, Bắc Kinh đã tuyên bố rõ rằng nước này không muốn thảo luận bất kỳ khía cạnh nào về Biển Đông tại hội nghị trong hai ngày. Tuy nhiên, Nhà Trắng, sau đó nói rằng chủ đề sẽ xuất hiện

trong các cuộc thảo luận sẽ là an ninh hàng hải – mối quan tâm chính của Mỹ khi nước này đang tìm kiếm sự tái khẳng định tầm ảnh hưởng của mình ở Châu Á¹.

“Hội nghị các nhà lãnh đạo Đông Á gánh vác trách nhiệm quan trọng”. Các ngoại trưởng ASEAN cho biết ASEAN không muốn trở thành nơi diễn ra các cuộc đấu đá cạnh tranh của các nước lớn, do vậy cần nhanh chóng đưa ra COC để giải quyết vấn đề trong khuôn khổ pháp luật. Hiện nay các bên đang trao đổi chặt chẽ, dự kiến sau các Hội nghị EAS sẽ triển khai các cuộc họp SOM DOC và các cuộc hội thảo về tự do an toàn hàng hải ở Biển Đông. Báo chí các nước ASEAN quan tâm đến việc Mỹ tham gia Hội nghị lần này, đặc biệt là cách nhìn của Mỹ đối với vai trò ngày càng lớn của Trung Quốc ở khu vực².

Chi nhánh ngân hàng của Trung Quốc trên các đảo đã thông suốt. Cuối tháng 10 vừa qua, chi nhánh ngân hàng Công thương Trung Quốc ở quần đảo Hoàng Sa, Trung Sa, Trường Sa đã chính thức nối mạng với hệ thống ngân hàng trong lục địa Trung Quốc. Như vậy, từ nay mọi nghiệp vụ ngân hàng như rút tiền, gửi tiền, chuyển khoản, thanh toán trên quần đảo Hoàng Sa đã có thể thực hiện bằng thẻ tín dụng ngân hàng³.

Người phát ngôn Bộ ngoại giao Trung Quốc Lưu Vi Dân trả lời về Biển Đông tại cuộc họp báo thường kỳ ngày 16/11. (i) *Đề nghị cho biết bình luận của Trung Quốc trước việc Mỹ gần đây bày tỏ sẽ ủng hộ nhiều hơn cho Philippines về quốc phòng trên vấn đề Biển Đông?* **Trả lời:** Vấn đề Biển Đông là một vấn đề phức tạp, Trung Quốc duy trì trao đổi với các nước có tranh chấp tại Biển Đông. Chúng tôi cho rằng các nước không có liên quan và thế lực bên ngoài can dự vào sẽ không giúp ích cho việc giải quyết vấn đề, chỉ làm phức tạp thêm, tăng thêm khó khăn cho việc giải quyết vấn đề. (ii). *Đề nghị cho biết đánh giá của Trung Quốc về việc ngày 15/11, Trợ lý Bộ trưởng Ngoại giao Trung Quốc Lưu Chân Dân phát biểu tại cuộc họp báo bày tỏ Trung Quốc không hi vọng*

---

¹ <http://online.wsj.com/article/SB10001424052970203503204577039892130094070.html>

² Nhân dân Nhật báo ngày 17/11

³ Mạng Phương Hoàng ngày 12/11/2011

thảo luận vấn đề Biển Đông tại Hội nghị EAS sắp tới. Tuy nhiên có tin Mỹ vẫn sẽ thảo luận vấn đề Biển Đông tại Hội nghị EAS? Trả lời: Vấn đề Biển Đông không nên trở thành một nội dung của Hội nghị, đưa vấn đề có tranh chấp vào Hội nghị chỉ ảnh hưởng đến không khí hợp tác và không khí tin tưởng lẫn nhau, phá hoại cục diện phát triển tốt không dễ mà có tại khu vực, chỉ có hại chứ không có lợi⁴.

“Nga vũ trang cho các nước Biển Đông nhằm thu hút sự chú ý của Trung Quốc xuống phía Nam?”. Nga đang tích cực vũ trang cho các nước có tranh chấp chủ quyền lãnh thổ với Trung Quốc ở khu vực Biển Đông. Ngoài ‘khách hàng lớn’ Việt Nam, Nga còn cung cấp nhiều loại vũ khí cho một số nước khác như Malaysia. Giới chuyên gia quân sự nhận định, mặc dù tình hình tranh chấp Biển Đông diễn biến phức tạp và Nga có cung cấp vũ khí cho một số bên tranh chấp nhưng tranh chấp Biển Đông ít có khả năng bùng nổ thành xung đột vũ trang. Việc để xảy ra xung đột vũ trang là không phù hợp với lợi ích của tất cả các bên⁵.

“Trung Quốc cần đẩy mạnh khai thác Biển Đông” của *Phạm Tiến Phát* - nguyên hạm trưởng chiến hạm hải quân Nghi Xương và *Cát Thủ*, học giả tại Đại học Quốc phòng Trung Quốc. Căn cứ theo Công ước Liên Hiệp Quốc về Luật biển, Trung Quốc có quyền tài phán đối với vùng biển diện tích khoảng 3 triệu km², trong đó 2,6 triệu km² là thuộc Biển Đông, chiếm khoảng 87% tổng diện tích biển thuộc chủ quyền Trung Quốc. Các nước Việt Nam, Philippines, Malaysia, Indonesia và Bruney đang giành được lợi ích kinh tế to lớn về dầu khí và nghề cá tại vùng biển của Trung Quốc; 5 nước này hiện đã có hơn 200 giếng khoan, trong khi Trung Quốc chưa có một giếng khoan nào tại Biển Đông. Trung Quốc phải hết sức cảnh giác trước điều này, không thể cứ tiếp tục “tốt ruộng nhà người, hỏng ruộng nhà mình”⁶.

---

⁴ <http://www.3abc.net/?p=21634>

⁵ Mạng Tinh đảo Hoàn cầu ngày 16/11

⁶ Thời báo Hoàn cầu ngày 13/11/2011

“**Chương trình nghị sự Hội nghị Cấp cao Đông Á**” của *Liu Wei Dong*, Viện Nghiên cứu Mỹ thuộc Viện Khoa học Xã hội Trung Quốc. Trong bối cảnh tranh chấp lãnh thổ ở Biển Đông leo thang và sự ra mắt của hai thành viên mới Mỹ và Nga, Hội nghị cấp cao Đông Á (EAS) đang đối mặt với một nhiệm vụ khó khăn và phức tạp là lập chương trình nghị sự cho Hội nghị lần thứ 6 được tổ chức tại Indonesia tuần này. Một số nước đang tích cực thúc đẩy “quốc tế hóa” vấn đề Biển Đông và có lẽ không tránh khỏi việc họ sẽ tìm cách đưa vấn đề này vào chương trình nghị sự EAS. Trung Quốc hy vọng đa số các nước thành viên ASEAN sẽ không bị cuốn vào các tranh chấp Biển Đông mà Trung Quốc muốn giải quyết thông qua đối thoại song phương giữa các nước liên quan⁷.

“**Cần lạnh nhạt với Philippines**”. Việc “trừng phạt thích đáng” đối với Philippin nên ở mức đủ để triệt tiêu hợp tác quân sự Mỹ - Phi và xóa bỏ ý nghĩ của một số người muốn bắt tay với Mỹ để đối phó với Trung Quốc. Việc “trừng phạt” Philippin không nên làm quá, vì như vậy sẽ làm tăng sự lo ngại của khu vực đối với Trung Quốc, nhưng cũng cần đủ mạnh để Philippin phải trả giá thực sự. Biện pháp tốt nhất là “lạnh nhạt” với Philippin. Trước hết cần bắt đầu từ kinh tế, có thể đẩy lùi thời gian thực hiện một số thỏa thuận đầu tư mà hai nước ký trước đó, tẩy chay đến Philippin du lịch, hạn chế nhập khẩu hàng nông sản từ Philippin⁸.

+ Việt Nam:

Chủ tịch Việt Nam cảm ơn Mỹ quan tâm Biển Đông. Nhân dịp dự Hội nghị Thượng đỉnh APEC tại Hawaii, Chủ tịch nước Trương Tấn Sang có bài phát biểu tại Trung tâm Đông - Tây. Ông cảm ơn Mỹ vì đã quan tâm đến tranh chấp trên Biển Đông và nói thêm rằng Trung Quốc và ASEAN đã từng giải quyết được những tranh chấp lãnh thổ trong

---

⁷ http://www.chinadaily.com.cn/opinion/2011-11/16/content_14102194.htm

⁸ Philippines walking a very fine line,

<http://www.globaltimes.cn/NEWS/tabid/99/ID/684396/Philippines-walking-a-very-fine-line.aspx>

quá khứ. Theo ông, Việt Nam tin rằng cần duy trì tự do đi lại trên Biển Đông để tàu bè của bất kỳ nước nào cũng có thể đi qua⁹.

Quốc hội duyệt chi 2.900 tỷ đồng cho chương trình biển Đông. Với 82,40% số phiếu tán thành, chiều qua (14/11), Quốc hội chính thức thông qua Nghị quyết về phân bổ ngân sách Trung ương năm 2012. Theo đó, năm tới, sẽ dành chi 2.900 tỷ đồng cho chương trình Biển Đông, hải đảo, cảnh sát biển¹⁰.

+ *Philippin:*

Philippin bác bỏ đòi hỏi chủ quyền mới của Trung Quốc. Thứ trưởng bộ năng lượng Philippin Jose Layug Jr hôm 14/11 cho biết Trung Quốc đã phản đối kế hoạch của Manila cho thăm dò dầu khí tại vùng biển nằm cách tỉnh Palawan không tới 50 dặm, đây là những địa điểm sát Philippin nhất trong số các khu vực bị Bắc Kinh xem là chủ quyền của mình. Philippin chia khu vực tây bắc đảo Palawan ra làm 15 lô, mời nước ngoài thăm dò dầu khí. Ngày 04/07/2011, sứ quán Trung Quốc tại Manila phản đối chính phủ Philippines và khẳng định lô số 3 và số 4 là thuộc chủ quyền Trung Quốc. Manila đã nói với Bắc Kinh là toàn thể vùng biển này nằm cách Philippines không đến 50 dặm và còn cách Trung Quốc đến 500 dặm thì không thể là của Trung Quốc được¹¹.

Philippin nhận được sự ủng hộ của Mỹ về vấn đề Biển Đông. Trong chuyến thăm Philippin đánh dấu kỷ niệm 60 năm ngày hai nước ký hiệp ước quốc phòng chung, ngày 16/11, Ngoại trưởng Mỹ Hillary Clinton cho biết Mỹ không đứng về phe nào trong mọi cuộc tranh giành chủ quyền bởi vì bất kỳ quốc gia nào đòi chủ quyền đều có quyền khẳng định điều đó, nhưng không có quyền theo đuổi việc đòi chủ quyền bằng cách hăm dọa hay đàn áp. Theo bà Clinton, các nước phải giải quyết tranh chấp theo đúng quy ước của Liên hợp quốc về Luật Biển. Mặc dầu bà Clinton tái khẳng định sự trung lập của Mỹ

⁹http://www.bbc.co.uk/vietnamese/business/2011/11/111112_pres_sang_honolulu.shtml

¹⁰ <http://dantri.com.vn/c20/s20-538001/quoc-hoi-duyet-chi-2900-ty-dong-cho-chuong-trinh-bien-dong.htm>

¹¹ <http://globalnation.inquirer.net/18039/philippines-rejects-new-chinese-territorial-claim>

trong vụ tranh chấp, nhưng cho biết hiệp ước quốc phòng giữa hai nước cần phải được cập nhật¹².

Philippines chỉ trích ASEAN thiếu đoàn kết để đối phó với Trung Quốc trong hồ sơ Biển Đông. Trong thông cáo công bố ngày hôm 15/11 tại Manila, Ngoại trưởng Philippines Albert del Rosario nói thẳng : “Chúng tôi có cảm giác rằng những tính toán kinh tế, chính trị đã ngăn cản việc đạt được một kết quả hữu hiệu và có thể chấp nhận được bởi các bên trong cuộc thảo luận về dự án lập Khu vực Hòa bình, Tự do và Hợp tác”. Ông nhấn mạnh là ASEAN cần phải đóng vai trò tích cực và quan trọng, góp phần giải quyết một cách hòa bình các tranh chấp ở Biển Đông¹³.

+ *Indônêxia*:

Indonesia thúc giục Philippin tập trung vào Tuyên bố ứng xử. Đối mặt với tranh chấp ngày càng leo thang tại Biển Đông, Philippin đã đề xuất một khu vực hòa bình, tự do, hữu nghị và hợp tác (ZoPFFC) tại khu vực tranh chấp, trong khi cũng chỉ trích sự thiếu thống nhất của ASEAN trong vấn đề này. Tuy nhiên, Ngoại trưởng Indonesia Marty cho rằng, đề xuất của Philippin cần phù hợp với Tuyên bố ứng xử của ASEAN (DOC) tại Biển Đông và các quy tắc của nó. Các nước liên quan cần áp dụng cách tiếp cận không gây tranh cãi để giảm căng thẳng tại Biển Đông¹⁴.

+ *Mỹ*:

Tổng thống Barack Obama khẳng định rằng Hoa Kỳ không sợ Trung Quốc. Trong cuộc họp báo với thủ tướng Gillard, tổng thống Obama tránh trả lời trực tiếp những câu hỏi liệu các giao ước về an ninh có nhằm mục đích kiềm chế Trung Quốc không. Tuy

---

¹² <http://www.voanews.com/english/news/asia/US-Secretary-of-State-Backs-Philippines-in-South-China-Sea-Dispute-133951318.html>

¹³ <http://www.viet.rfi.fr/chau-a/20111115-philippines-chi-trich-asean-thieu-doan-ket-de-doi-pho-voi-trung-quoc-trong-ho-so-bie>

¹⁴ <http://www.thejakartapost.com/news/2011/11/16/ri-urges-philippines-focus-declaration-conduct.html>

nhien, ông cho biết Hoa Kỳ sẽ tiếp tục gửi một thông điệp rõ ràng rằng nếu Trung Quốc muốn giữ địa vị cường quốc thế giới thì họ cần phải chấp nhận trách nhiệm đi đôi với vai trò này. “Điều quan trọng là họ phải tôn trọng quy tắc của luật lệ đi đường”. Và ông khẳng định rằng Hoa Kỳ không sợ sự trỗi dậy của Trung Quốc. “Tôi nghĩ rằng quan điểm cho rằng chúng ta sợ Trung Quốc là một điều nhầm lẫn”¹⁵

“Lâu năm góc chuẩn bị công bố kế hoạch “Không Hải nhất thể chiến”. Khái niệm “Không hải nhất thể chiến” được đưa ra từ năm 2005, với ý đồ là kết hợp giữa lực lượng không quân và hải quân của Mỹ để cùng ngăn chặn những hành động nhằm hạn chế sự ảnh hưởng toàn cầu của Mỹ. Mặc dù Tổng thống Obama đã yêu cầu quan chức Lâu Năm góc cần nói rõ vấn đề này không đơn phương nhằm vào bất kỳ nước nào để tránh khiêu khích Trung Quốc, tuy nhiên vẫn có quan chức của Chính phủ Mỹ nói thẳng rằng “đây là chiến lược được hình thành nhằm đối phó với Trung Quốc, nó có thể so sánh với chiến lược đối phó với Liên Xô cũ thời chiến tranh lạnh”¹⁶.

Mỹ cấp thêm tàu chiến cho Philippin. Bộ trưởng quốc phòng Philippin Voltaire Gazmin cho biết, trong cuộc tiếp xúc với Ngoại trưởng Mỹ Hillary Clinton hôm 16/11 tại Manila, Washington đã cam kết sẽ cũng cấp thêm cho Philippin thêm một chiến hạm tuần duyên thứ hai với giá rẻ như cho không vào năm tới. Tháng 8/2011, hải quân Philippin cũng đã được Mỹ bán cho một chiến hạm tuy không mới nhưng thuộc loại hiện đại nhất¹⁷.

+ Úc:

Úc ủng hộ Philippin về vấn đề Biển Đông. Tổng thống Benigno Aquino III hôm thứ bảy đã nhận được sự ủng hộ của Úc về bước đi của Phi líp pin trong việc tuyên bố Biển Đông như là vùng hòa bình, tự do, thân thiện và hợp tác. Ông Aquino đã có cuộc gặp với

---

¹⁵ <http://www.thejournal.ie/obama-insists-us-does-not-fear-china-281390-Nov2011/>

¹⁶ Mạng “Đông Phương buổi sáng” ngày 14/11/2011

¹⁷ http://www.bbc.co.uk/vietnamese/world/2011/11/111117_us_philippines_warship.shtml

Thủ tướng Úc Julia Gillard bên lề của Hội nghị hợp tác kinh tế Châu Á – Thái Bình Dương (Apec). Thứ trưởng Ngoại giao Laura del Rosario, người có mặt trong cuộc gặp song phương này cho biết, Bà Gillard cũng khen ngợi những nỗ lực của Tổng thống Aquino trong việc thúc đẩy sự minh bạch cũng như trách nhiệm¹⁸.

---

¹⁸ <http://globalnation.inquirer.net/17951/australia-backs-philippines-on-spratlys-bid>

II. Quan hệ các nước

ASEAN trao đổi nhiều ý kiến về vấn đề Biển Đông. Trong cuộc họp chiều 15/11 tại Bali (Indonesia), chuẩn bị nội dung nghị sự cho Hội nghị cấp cao Hiệp hội các quốc gia Đông Nam Á (ASEAN-19) và các hội nghị liên quan, các bộ trưởng Ngoại giao ASEAN đã trao đổi nhiều ý kiến về vấn đề Biển Đông. Nhìn chung, trong khi chưa đề cập cụ thể về dự thảo Bộ quy tắc ứng xử của các bên ở Biển Đông (COC), các nước đều nhìn nhận sự cần thiết phải duy trì động lực triển khai Tuyên bố về ứng xử của các bên ở Biển Đông (DOC) theo những quy tắc hướng dẫn đã nhất trí, trong đó có triển khai các dự án hợp tác đồng thời với bắt đầu xác định những yếu tố cơ bản ban đầu của COC¹⁹.

ASEAN thận trọng trước đề nghị của Philippin về vấn đề Biển Đông. Philippin sẽ hối thúc các nước ASEAN có lập trường chung trên vấn đề Biển Đông tại Hội nghị cấp cao ASEAN sắp tới, mặc dù khu vực ASEAN rất quan tâm đến tranh chấp Biển Đông nhưng gần như không có nước nào ủng hộ đề xuất này của Philippin. Ngoại trưởng Malaysia Aman cho biết Trung Quốc thể hiện thái độ tích cực bằng việc tổ chức các cuộc hội thảo, đây là việc làm tích cực và ASEAN cần đáp lại. Ngoại trưởng Indonesia cho biết các nước ASEAN quan tâm đến đề xuất của Philippin, lo rằng việc đó sẽ làm rối loạn việc thực hiện các chương trình của DOC ký giữa Trung Quốc và ASEAN năm 2002. Tổng thư ký ASEAN Surin nhất trí với quan điểm của các bộ trưởng khác rằng ASEAN cần đặt trọng điểm vào các quy tắc ứng xử mang tính ràng buộc về pháp luật, cho biết vấn đề này đang có đà tiến triển rất tốt và ASEAN cần tiếp tục nỗ lực²⁰.

ASEAN bắt đầu đàm phán về COC, thúc đẩy khu vực phi hạt nhân. ASEAN muốn xóa bỏ tận gốc khả năng xung đột tại khu vực khi các quan chức bắt đầu các cuộc đàm phán đầu tiên nhằm tạo ra Bộ Quy tắc ứng xử (COC) về Biển Đông, đồng thời thuyết phục 5

---

¹⁹ <http://www.vietnamplus.vn/Home/ASEAN-trao-doi-nhieu-y-kien-ve-van-de-Bien-Dong/201111/113399.vnplus>

²⁰ ASEAN wary of Philippines proposal on Spratlys, <http://english.kyodonews.jp/news/2011/11/126335.html>

nước hạt nhân (P5) tôn trọng khu vực ASEAN phi vũ khí hạt nhân. Trong khi mỗi thành viên đều có cách hiểu riêng về những gì cần được quy định trong COC, thì cuộc họp lần này nhằm thảo luận thêm về những quy định mang tính ràng buộc về mặt pháp lý tại khu vực tranh chấp Biển Đông mang tính biểu trưng, cho thấy ASEAN sẽ liên kết đối đầu với Trung Quốc trong tương lai. COC sẽ ghi rõ các điều khoản cam kết giữa trong bên tại khu vực này để tránh đụng độ²¹.

Lãnh đạo Việt-Trung trao đổi về Biển Đông. Trong cuộc gặp bên lề hội nghị Apec tại Honolulu, Hawaii. Chủ tịch Việt Nam Trương Tấn Sang và người đồng nhiệm Trung Quốc Hồ Cẩm Đào đã đề cập tới chủ đề tranh chấp Biển Đông. Chủ tịch nước Trương Tấn Sang nêu rõ trong quá trình giải quyết vấn đề Biển Đông, hai bên cần tuân thủ những nhận thức chung của lãnh đạo cấp cao hai nước, nghiêm túc thực hiện Thỏa thuận các nguyên tắc cơ bản chỉ đạo giải quyết vấn đề trên biển, trên cơ sở luật pháp quốc tế, trong đó có Công ước Liên hợp quốc về Luật biển năm 1982 và DOC²².

Thượng đỉnh Đông Á bác bỏ lập luận về Biển Đông của Trung Quốc. Hôm 19/11, Tổng thống Mỹ Barack Obama đã chính thức nêu vấn đề Biển Đông ra trước diễn đàn của Hội nghị Thượng đỉnh Đông Á, nhấn mạnh thêm tính chất quốc tế của hồ sơ này. Bên cạnh đó, vấn đề Biển Đông cũng được gợi lên trong rất nhiều cuộc họp song phương và đa phương. Trung Quốc luôn luôn bác bỏ những lời kêu gọi quốc tế hóa hồ sơ Biển Đông, nơi họ viện dẫn yếu tố lịch sử để đòi chủ quyền trên hầu hết vùng biển này. Trong những ngày qua, Bắc Kinh đã hoài công chống lại ý định của Tổng thống Mỹ Barack Obama muốn nêu vấn đề Biển Đông ra trước Hội nghị Thượng đỉnh Đông Á – gồm 18 nước - tại Bali. Chẳng những thế, quan điểm chủ quyền lịch sử của Trung Quốc hầu như đã bị toàn bộ các nước có mặt tại Bali phủ nhận²³.

---

²¹ <http://www.thejakartapost.com/news/2011/11/14/asean-begins-talks-coc-will-push-nuke-free-zone.html>

²² http://www.bbc.co.uk/vietnamese/vietnam/2011/11/111114_viet_china_apec.shtml

²³ <http://www.viet.rfi.fr/chau-a/20111119-lap-luan-ve-bien-dong-cua-trung-quoc-bi-bac-bo-hoan-toan-tai-hoi-nghi-thuong-dinh-do>

III. Phân tích và đánh giá

Thượng đỉnh ASEAN khai mạc: Biển Đông vẫn là hồ sơ nóng. Ngày 17/11, tại Bali, Indonesia, đã chính thức khai mạc Hội nghị Thượng đỉnh ASEAN lần thứ 19. Mỗi quan tâm chính của khối Đông Nam Á là thúc đẩy tiến trình hội nhập. Nhưng tranh chấp Biển Đông giữa nhiều thành viên ASEAN với Trung Quốc đã nổi cộm trở lại buộc hội nghị phải quan tâm. Mỗi quan ngại này đã được chính chủ tịch hiện thời của ASEAN là Tổng Thống Indonesia Susilo Bambang Yudhoyono gọi lên. Trong hậu trường Hội nghị Thượng đỉnh ASEAN, hồ sơ Biển Đông tiếp tục gây nên tranh luận giữa hai quan điểm, một bên như Philippin muốn ASEAN có thái độ dứt khoát hơn đối với Trung Quốc và một bên như Indonesia, cho rằng tranh chấp có thể được giải quyết dần dần thông qua thương thuyết²⁴.

“Xây dựng hệ tọa độ mới xung quanh Trung Quốc” của *Diệp Hải Lâm*. Mặc dù nước lớn và nước nhỏ đều bình đẳng như nhau nhưng có một số nước lại “bình đẳng” hơn các nước khác. So với Lào, Campuchia thì Việt Nam và Philippin rõ ràng quan trọng hơn cả về thị trường to lớn và vị trí chiến lược, Ấn Độ với ý đồ bá chủ khu vực cũng thế. Trung Quốc cần coi trọng các nước này hơn các nước khác ở khu vực rõ ràng là có lý do, hợp tác với các nước này có lợi cho mở rộng lợi ích của Trung Quốc, trái lại thù ghét các nước này thì phải trả giá. Những năm gần đây, môi trường xung quanh Trung Quốc có hiện tượng “Trung Quốc càng theo đuổi sự ổn định lại càng không ổn định”, Trung Quốc cần xây dựng hệ tọa độ mới ở khu vực. Hệ tọa độ đó vẫn buộc phải lấy ngoại giao của Mỹ là hệ tham chiếu, kiên định lấy lợi ích của Trung Quốc làm thước đo, ưu tiên ngoại giao vào kinh tế cho các nước hữu nghị với Trung Quốc, đặc biệt là bạn bè lâu năm²⁵

“Hai hội nghị thượng đỉnh châu Á-Thái Bình Dương kiểm nghiệm quan hệ Trung - Mỹ”. Hội nghị Thượng đỉnh APEC vừa kết thúc tại Honolulu và Hội nghị thượng đỉnh

---

²⁴ <http://www.viet.rfi.fr/chau-a/20111117-thuong-dinh-asean-khai-mac-tai-bali-bien-dong-van-la-ho-so-nong>

²⁵ Quốc tế Tiên khu đạo báo

Đông Á (EAS) sắp khai mạc được xem là hai Hội nghị lớn có ảnh hưởng tới tình hình an ninh khu vực Đông Á, tác động tới xu hướng mậu dịch toàn cầu và là cuộc sát hạch khắt khe đối với quan hệ Trung - Mỹ. Đây cũng là chỉ tiêu để người ta kiểm nghiệm việc Mỹ trở lại Đông Á. Nhìn lại kinh tế và bố cục chiến lược toàn cầu của Mỹ, nếu có phải trông chờ vào việc duy trì ổn định, an ninh khu vực Đông Á, nhất là đứng trước thách thức mà toàn cầu gặp phải, hai bên Trung - Mỹ chỉ có con đường duy nhất là vứt bỏ thành kiến và tích cực hợp tác mà thôi²⁶.

Tranh chấp chủ quyền Biển Đông lại gây căng thẳng Mỹ - Trung. Qua lời phát biểu của Trợ lý Ngoại trưởng Trung Quốc Lưu Chấn Dân, Bắc Kinh đã gián tiếp chỉ trích Mỹ. Đáp lại lời chỉ trích này của Trung Quốc, ngày 15/11, phó cố vấn an ninh quốc gia của Mỹ Ben Rhodes đã tuyên bố: “ Chúng tôi nghĩ rằng vấn đề an ninh hàng hải phải được thảo luận tại hội nghị thượng đỉnh Đông Á và trong khuôn khổ các cuộc thảo luận này, Biển Đông dĩ nhiên là một vấn đề đáng quan tâm “. Tuy nhiên, ông Ben Rhodes nhấn mạnh “Đây không phải là một diễn đàn để giải quyết các tranh chấp lãnh thổ, mà đúng hơn là một diễn đàn thảo luận về những nguyên tắc mà chúng tôi đề ra cho những vấn đề đó. Biển Đông sẽ nằm trong các cuộc thảo luận về an ninh hàng hải và chúng tôi sẽ tập trung bàn về những nguyên tắc tự do thông thương”²⁷.

“Bắc Kinh đang đặt câu hỏi vì sao Mỹ tăng lực lượng quân sự tại Ôt-xtrây-li-a”. Khi trả lời câu hỏi liên quan đến tuyên bố chung giữa Tổng thống Mỹ Barack Obama và Tổng thống Ôt-xtrây-li-a Julia Gillard ngày 16/11/2011 về việc triển khai 2500 quân thuộc lực lượng đặc biệt của Hải quân Mỹ tại Darwin vào năm 2016, NPN/BNG Trung Quốc Lưu Vi Dân cho biết việc tăng cường và mở rộng liên minh quân sự vào thời điểm này có thể không phù hợp khi kinh tế vẫn đang trong giai đoạn phục hồi và động thái này có thể không vì lợi ích của các nước tại khu vực. Ông Shi Yinong, giám đốc trung tâm nghiên cứu Mỹ tại Đại học Nhân dân Trung Quốc cho rằng việc mở rộng quân sự trên là một

---

²⁶ Trung Quốc thời báo ngày 15/11

²⁷ <http://www.viet.rfi.fr/chau-a/20111116-tranh-chap-chu-quyen-bien-dong-lai-gay-cang-thang-my-trung>

động thái khác nhằm kiềm chế Trung Quốc. Mỹ đã có các căn cứ quân sự tại Hàn Quốc, NB nhưng tại sao phải hiện diện thêm tại Ôt-xtrây-li-a, nơi gần hơn tại Biển Đông, một mục tiêu có thể của sự mở rộng này²⁸.

Trung Quốc 'không bàn về Biển Đông tại Bali'. Sau khi một số quốc gia kêu gọi thảo luận chủ đề tranh chấp lãnh thổ ở Biển Đông tại hội nghị thượng đỉnh Đông Á sắp tới, Bắc Kinh lên tiếng bác bỏ đề nghị này. Thứ trưởng Ngoại giao Lưu Chấn Dân nói với các nhà báo tại Bắc Kinh: "Vấn đề Biển Đông không có liên quan gì tới hội nghị thượng đỉnh Đông Á vì đây là diễn đàn để thảo luận các chủ đề hợp tác kinh tế và phát triển". Ông Lưu nhắc lại rằng chủ trương của Trung Quốc về Biển Đông luôn 'rõ ràng và nhất quán: Trung Quốc tin rằng tranh chấp cần được giải quyết thông qua hiệp thương hòa bình giữa các nước trực tiếp liên quan'²⁹.

“Vấn đề Biển Đông thêm phức tạp - Hội nghị ASEAN lại có tiêu điểm”. Cũng như những lần trước, vấn đề Biển Đông sẽ tiếp tục là đề tài tiêu điểm của giới quan sát và truyền thông các nước trong quá trình Hội nghị cấp cao ASEAN lần thứ 19 và các hội nghị cấp cao liên quan. Chuyên gia Viện Nghiên cứu Biển Đông Trung Quốc Trịnh Trạch Dân cho rằng, Hội nghị cấp cao Đông Á các năm trước thường nói về việc triển khai hợp tác trên lĩnh vực kinh tế, như vấn đề năng lượng, tài chính... Nhưng năm 2011, lần đầu tiên có sự tham gia của Mỹ và Nga, đặc biệt là Mỹ luôn quan tâm tới cái gọi là “an ninh, ổn định ở Châu Á”, do đó nghị trình của hội nghị năm 2011 rất có thể sẽ mở rộng sang cả lĩnh vực chính trị, an ninh³⁰.

Mục đích sự hiện diện quân sự của Mỹ tại Ôxtrâyli-a. Khi Tổng thống Mỹ Barack Obama tới Ôxtrâyli-a vào ngày 16/11, ông sẽ tuyên bố các kế hoạch thiết lập sự có mặt quân sự lâu dài của Mỹ tại đây. Trong một động thái mang tính biểu tượng hơn thực chất,

---

²⁸<http://www.globaltimes.cn/NEWS/tabid/99/ID/684393/Beijing-questions-US-military-boost-in-Australia.aspx>

²⁹ http://www.chinadaily.com.cn/cndy/2011-11/16/content_14101996.htm

³⁰ Mạng “Bình luận Trung Quốc” ngày 17/11

Tổng thống Obama sẽ vạch ra các kế hoạch nhằm triển khai luân phiên mỗi năm 2.000 lính thủy đánh bộ Mỹ tại một căn cứ hải quân ở Darwin, vùng lãnh thổ phía Bắc của Ôxtrâyliya. Mỹ đang tái khẳng định với các đồng minh châu Á về sự tiếp tục quan tâm của Mỹ đối với khu vực. Sự triển khai quân mới của Mỹ được xem như một động thái đối phó với một Trung Quốc hùng mạnh và quyết tâm cũng như với một Bắc Triều Tiên không thể đoán trước³¹.

Những đối tác để Mỹ tái can dự vào châu Á. Trước chuyến thăm của Tổng thống Obama đến Ôxtrâyliya và Indônêxia, Chính phủ Mỹ đã tăng cường khoa trương về chiến lược tái can dự vào Đông Á của mình. Mục tiêu chính của Mỹ trong chiến lược này là đối trọng lại Trung Quốc đang ngày càng mạnh, đặc biệt sau khi gần đây Bắc Kinh có những động thái, yêu sách một cách gây hấn về biển trong khu vực. Để đạt được mục tiêu này, Mỹ đã theo đuổi vai trò lãnh đạo trong các tổ chức đa phương của châu Á như diễn đàn Hợp tác kinh tế châu Á - Thái Bình Dương (APEC) và Hội nghị Đông Á (EAS), đồng thời cố gắng tăng cường các mối quan hệ song phương với các nước châu Á, bao gồm cả các đồng minh truyền thống như Nhật Bản và Ôxtrâyliya, và các cường quốc đang nổi của khu vực như Indônêxia và Ấn Độ³².

Biển Đông - Lá bài chiến lược của Ấn Độ. Sự thay đổi trong cách tiếp cận Biển Đông của Ấn Độ gần đây không hoàn toàn đến từ những lời khuyến khích hoa mỹ và to tát nhất của Hoa Kỳ đại loại như Ấn Độ là đối trọng với Trung Quốc, hay như lãnh đạo chính trị và có vai trò mạnh mẽ hơn ở châu Á – Thái Bình Dương...Nguyên nhân chủ yếu chính là hành động kiềm chế mà Trung Quốc đang thực hiện đối với Ấn Độ. Là hai quốc gia lớn tại khu vực cũng như trên thế giới, và cũng là hai quốc gia có mối quan hệ phức tạp kéo dài đến tận ngày nay. Trung Quốc với chính sách bành trướng, thậm chí là ngạo mạn luôn thực hiện chính sách kìm chế Ấn Độ bằng nhiều phương thức, chính sách khác nhau, và chúng được thực hiện xuyên suốt trong quá trình lịch sử. Do vậy Biển Đông không phải

---

³¹ <http://fullcomment.nationalpost.com/2011/11/15/peter-goodspeed-u-s-looks-to-assert-itself-in-pacific-region-with-australian-naval-base/>

³² <http://www.stratfor.com/memberships/204205/analysis/20111102-partners-us-re-engagement-asia>

là ưu tiên an ninh, năng lượng hàng đầu nhưng sẽ là lá bài chiến lược đối với Ấn Độ trong cuộc chơi quyền lực với Trung Quốc³³.

“Phát triển quan hệ tốt với láng giềng, không để tranh chấp Biển Đông quá nhiều” của Phó Tổng Tư, Viện nghiên cứu quan hệ quốc tế hiện đại Trung Quốc. Tranh chấp Biển Đông gần đây dường như đã trở thành bộ phận quan trọng nhất trong quan hệ giữa Trung Quốc với các nước ASEAN. Đó thực ra là một sự lệch lạc. Tranh chấp Biển Đông không phải bây giờ mới có. Vấn đề này trước đây không thể ngăn cản quan hệ Trung Quốc– ASEAN phát triển toàn diện và sau này cũng không thể chặn tầm nhìn của Trung Quốc. Vấn đề Biển Đông liên quan đến chủ quyền quốc gia. Điều đó không có gì phải nghi ngờ. Nhưng Trung Quốc cần phải có tầm nhìn lớn hơn, quan sát toàn diện môi trường an ninh, kinh tế, chính trị xung quanh, coi trọng, phát triển và bồi đắp chiến lược láng giềng. Điều này đòi hỏi toàn thể người Trung Quốc phải có chung nhận thức và cùng thúc đẩy³⁴.

Trung Quốc khiến Washington tiến xa hơn nữa trong vấn đề Biển Đông. Gần đây, Trung Quốc đã gây phiền nhiễu các nước láng giềng của mình và điều này đã tạo cơ hội cho Tổng thống Obama tranh thủ các quốc gia Châu Á. Các quốc gia này nhận thấy rằng Trung Quốc đang tăng cường các hoạt động tuần tra trong khu vực, gây áp lực đối với các công ty năng lượng nước ngoài phải tạm ngừng các hoạt động trong các vùng biển tranh chấp và áp đặt lệnh cấm đánh bắt đối với một phần của vùng biển. Thượng nghị sĩ đã lưu ý rằng “ngày càng có nhiều các quốc gia xung quanh Biển Đông... bày tỏ quan ngại thực sự của mình về xu hướng đe dọa của Trung Quốc”. Điều này dẫn đến việc các quốc gia châu Á liên kết đồng minh với phương Tây và giúp Obama trong chính sách ngoại giao gần đây nhất của mình³⁵.

Thực hiện: Tuấn Anh

---

³³ [http://nghiencuubiendong.vn/quan-h-quoc-t/2174-bin-ong-la-bai-chin-lc-ca-n-](http://nghiencuubiendong.vn/quan-h-quoc-t/2174-bin-ong-la-bai-chin-lc-ca-n)

³⁴ Thời báo Hoàn cầu ngày 12/11/2011

³⁵ <http://nationalinterest.org/commentary/china-further-washingtons-cause-the-south-sea-6155>